

Töö nr: AK-01/05-2018

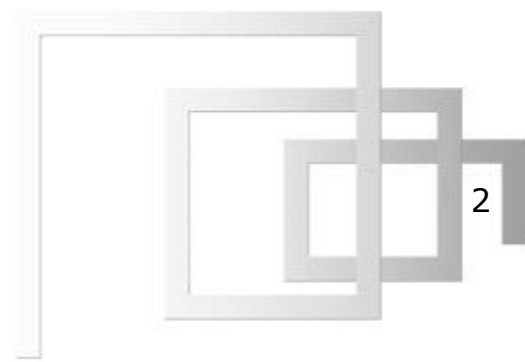
aiakujundusprojekt

Asukoht: Tartu maakond, Tartu linn

Tartu 2018

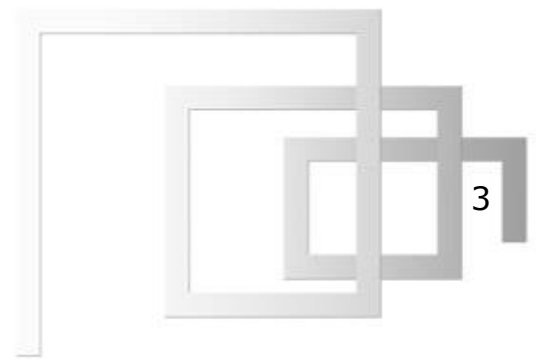
Sisukord

Sissejuhatus	3
Olemasolev olukord	4
Looduslikud tingimused	4
Tehnorajatistest ja seadustest tulenevad piirangud	5
Kontseptsioon	6
Kujunduslahendus	7
Eesaed	8
Tagaaed	8
Pinnakatted	14
Valgustus	17
Vertikaalplaneerimine	19
Taimmaterjal	19
Lisad	23
Lisa 1. Illustratsioonid	23
Lisa 2. Taimetabel	27
Joonised	28
Olemasolev olukord	M 1:150
Kujundusjoonis	M 1:150
Istutusjoonis	M 1:150
Sidumisjoonis	M 1:150

Sissejuhatus

Kujundatavaks alaks on Tartu maakonnas Tartu linnas | asuv kinnistu
, mille üldpindalaks on kokku 775 m². Kujunduslahenduse aluseks on
eelnevalt tellijaga kooskõlastatud eskiis. Kujunduslahendusega täiendatakse üldist
eskiislahendust, täpsustatakse kasutatavaid materjale, taimevalikut ja koostatakse ala kohta
täpsemaid jooniseid.

Olemasolev olukord

Looduslikud tingimused

Ala paikneb Tartu maakonnas Tartu linnas Variku linnaosas tänaval ja tänava ristmiku idaküljel. Tegemist on äärelinnas paikneva vaikse ja rahuliku elamurajooniga. Projektala kontaktvööndis paiknevad peamiselt 1-2 korruseliste eluhoonetega elamumaad.

Hetkel on projektalal üks kahekorruseline funktsiilis hoone piirkonnale omase arhitektuurse lahendusega (geomeetriline ja lihtsa vormikeelega). Hoone välisviimistluses on kasutatud peamiselt heledat krohvi, katuse ja detailide osas aktsendiks musta/tumepruuni värvitooni. Projektala ümbritseb kahest küljest must metallpiirdeaed ja kahest küljest võrkaed. Lisaks on projektala ääristatud ka hekkidega. Kuna kinnistu on väikese pindalaga ja maja paikneb suhteliselt tänava ääres, siis kõige kasutatavam ala kinnistul on majatagune. Hoone esiküljel on sillutatud parkimisala. Hoone tagaküljel on avaram muruala, kaev, mõned vabakujulised maakodu stiilis taimevalikuga lillepeenrad ja amortiseerunud kuur/varjualune. Lisaks kasvavad kinnistul mõned keskmisekasvulised leht- ja okaspuud.

Projektala üldisem ruumistruktuur on väike ja kompaktne ning kõige kasutatavam ala kinnistul on hoone kaguküljel. Reljeef on projektalal suhteliselt tasane. Valdavate tuulesuundade eest põhjast ja läänest kaitsevad ala kõrval asuvad hooned. Olulisemad vaated sisehoovis puuduvad.

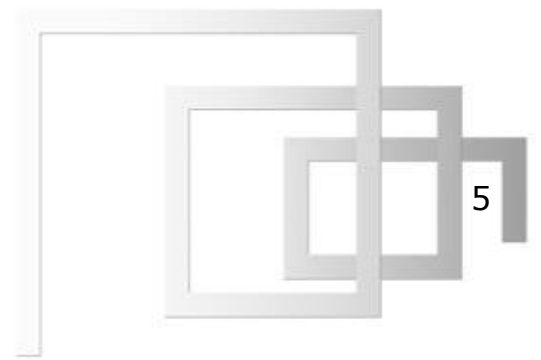

Näited olemasolevast olukorrast (aprill 2018)

Tehnorajatistest ja seadustest tulenevad piirangud

Elamu juurdeehitusprojekti asendiplaanil ja Maa-ameti kitsenduste kaardil on näha osad olemasolevate tehnovõrkude kulgemised. Oluline on kaevetöid sooritades olemasolevate ja rajatavate tehnovõrkude kulgemisega arvestada ja neid mitte vigastada. Samuti mitte istutada kõrgemaid põõsaid ega puid tehnovõrkude kohale.

Tartu linna üldplaneering 2030+ - Piirded lahendada kaasaegselt, sobilikuna piirkonna miljöösse (max kõrgus 1.2 - 1.5 m). Samas järgida naaberkruntide piirdeaia kõrgusjoont. Keelatud on plankaiad. Väravad ei tohi avaneda üle tänava joone. Olemasolevat kõrghaljastust tuleb maksimaalselt säilitada. Keelatud on tõkkepuude paigaldamine.

Kontseptsioon

Kontseptsiooni väljatöötamisel on eelkõige lähtutud projektala olemasolevast olukorrast ja kliendi soovidest, eesmärgiga muuta tagaaed atraktiivsemaks ajaveetmiskohaks, mis pakuks mõnusat vaikselt puhkuse kohta ja ka silmailu.

Kujundatava ala puhul on tegemist linnas asuva väikese pindalaga aiaga, mistõttu on lähtutud põhimõttest luua funktsionaalne paik, mis harmoneeruks hoone arhitektuurse stiiliga. Lähtuvalt hoone arhitektuurist ja ümbritsevast keskkonnast on geomeetiline ja sirgjooneline stiil edasi viidud ka aiakujundusse, seega põhineb kujundusprojekti kontseptsioon ruudu- ja ristkülikumotiivil.

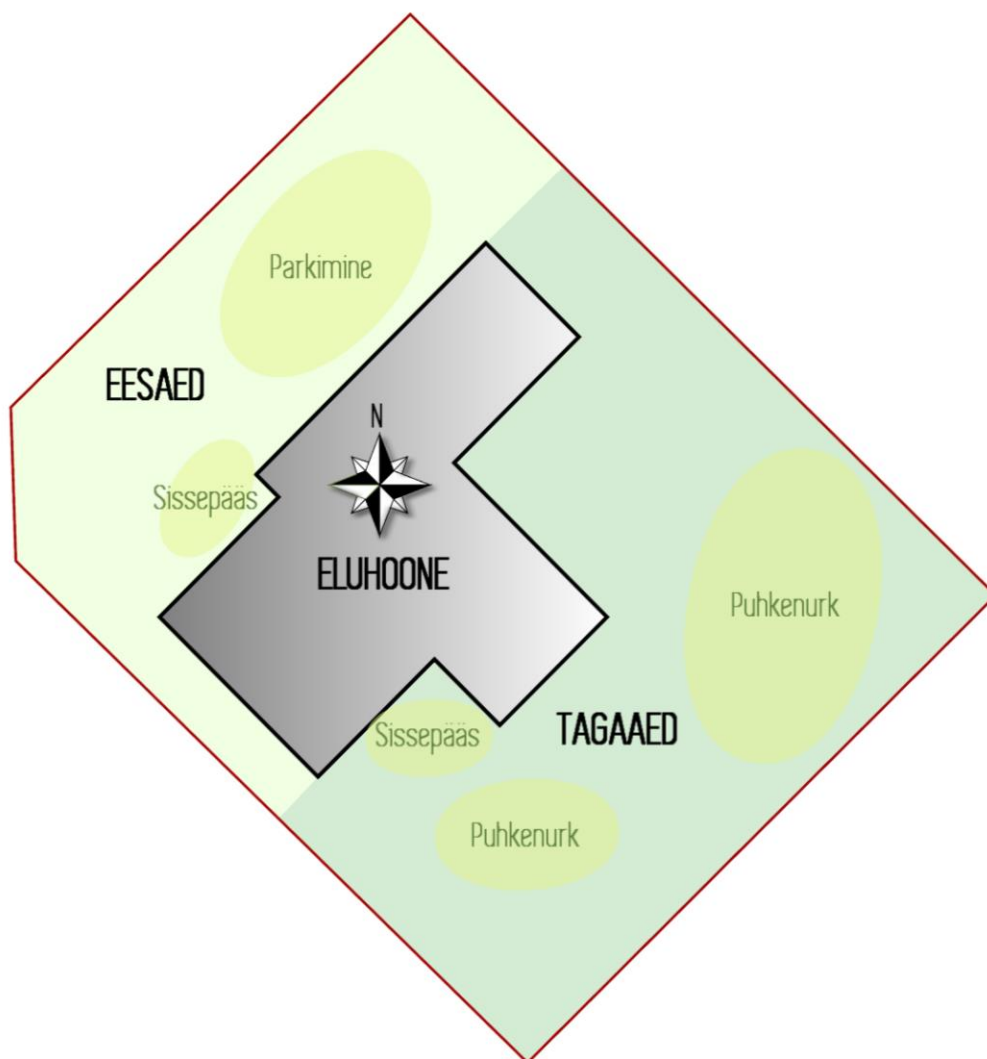
Väikevormide materjalide ja värvide valiku puhul on lähtutud hoone viimistlusmaterjalidest ja modernsest stiilist, et saavutada omavahel sobituv tulemus. Läbiv värvigamma aias on valge-must/tumepruun-lilla-roheline. Haljastuses lisatakse ilutaimi ja põõsarinnet. Aia hoolduse minimeerimiseks püütakse olla haljastusega pigem tagasihoidlik.

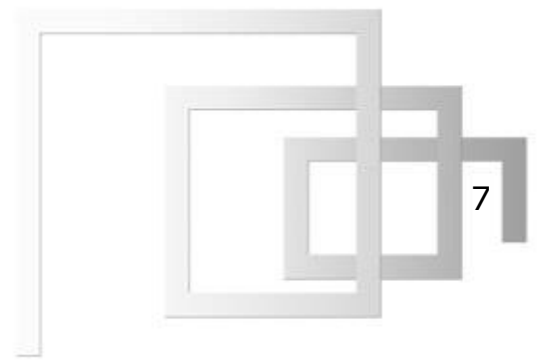
Näited kujunduslahenduse kontseptsioonist

Kujunduslahendus

Kujunduslahendus jaotab aia kaheks peamiseks osaks, mis omavad erinevat funktsiooni ja iseloomu: eesaed, mis jääb eluhoone esiküljele koos sissesõidutee ja parkimisalaga ning tagaaed, mis on privaatne ja mõnus ajaveetmiskoht. Eluhoone vahetusse lähedusse jäävasse privaatseks alasse koondub kõige rohkem tegevusi (söömine, päevitamine, grillimine, niisama istumine jne) ja inimeste viibimist.

Tsoneering

Eesaed

See aiaosa on olemuselt avalikum ja esinduslikum osa, mis on üleminekuks privaatse aia ja avalikkuse vahel. Siia on ette nähtud sissesõidutee tänavalt hoone ja parklani, parkimiskohad ca 3-le autole, koht prügikonteineritele ning silmailu pakkuvad taimed. Kuna eesaed paikneb hoone tänavapoolisel küljel, kus on kitsas ja varjuline, siis seetõttu sinna tegevusalasid pole ette nähtud. Kujunduslahendusega on eesaeda välja pakutud uus sillutuskivi lahendus, uus koht prügikonteineritele, hoone esise heki taimede asendamine ja heki pikendamine ning planeeritud on mõned uusistutused.

Parkimisala taha (aia põhjanurka) on ette nähtud koht **prügikonteineritele** (mõõtmetega ca 1.6 x 1.7 m), kus see ei asu liiga silmatorkavas kohas, kuid on samas hästi kättesaadav. Konteinerite asukoht ümbritseda võimalusel variseinaga, et konteinerid oleks minimaalselt nähtavad ja et päike liialt peale ei paistaks. Varisein lahendada samas stiilis teiste variseintega, kasutades samu või väiksema profiiliga puitprusse. Laudis kavandada üsna tihedalt ja töödelda see ilmastikukindlaks kasutades toonitud puidukaitsevahendit või spetsiaalset värvi, soovitatavalt tumepruuni/musta värvitooniga, et arhitektuursed väikevormid omavahel sobituks. Variseina üks külg kavandada avatava tiivaga.

Näiteid prügikastide varjamisvõimalustest

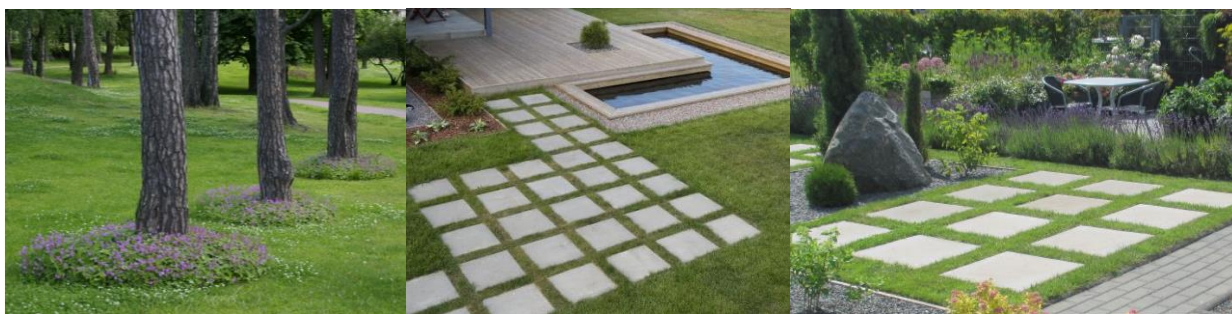
Tagaaed

Sellesse privaatse aiaosasasse koondub kõige enam puhketegevusi ja inimeste viibimist. See aiaruum pakub võimalusi peamiselt vaiksemateks tegevusteks (päevitamine, istumine, grillimine, söömine jne). Siin leiab oma koha kaks puhkenurka ja ilupeenrad. Lisaks on

tagaaias kaev ja väike veesilm vihmavee kogumiseks.

Väiksem puhkenurk on planeeritud vahetult hoone tagumise sissekäigu juurde, olemasolevate puude varju. Sinna on planeeritud kompaktsem laud ja toolid, et nautida hommikukohvi vms. Et maapind oleks välimööbli jaoks piisavalt tasane ja tugev, selleks paigaldada välimööbli alla kivist plaadid, mis on osaliselt murupinna sisse kaevatud. Betoonist kiviplaadide mõõdud on ca 600 x 600 x 60 mm ja vahekaugus ca 50 mm. Sellise mõõduga kõnnitee plaate pakub nt AS Ikodor (<https://ikodor.ee>). Värvitooniks hall või valge, millest viimane on kõrgemas hinnaklassis. Kiviplaadide paremaks paigalduseks võib rajada plaatide alla ka killustikaluse. Puhkenurga ümbrus korrastada, rajades sinna uued ääristatud istutusalad. Olemasolevate puude all paiknevad vabakujulised taimelaigud asendatakse vastupidavate püsililledega.

Suurem puhkenurk on planeeritud aia kagunurka. Nii asub see aia päikselisemas ja privaatesmas küljes. Kuna varjualune paikneb krundipiirile lähemal kui 4 m, siis on vajalik naabrite kirjalik luba. Puhkenurka on planeeritud panipaigaga varjualune (väliköök), kuhu saab paigutada söögilaua, toolid jms; avatud kiviterrass ja nurgalaud. Et puhkenurk oleks privaatsem on varjualuse külgedele planeeritud puidust tihedad variseinad.

Varjualuse (ca 20 m²) üks osa on planeeritud kinnine ja teine osa lahtine. Varjualuse täpsemate mõõtmete kavandamisel lähtuda kasutavate inimeste arvust, välimööbli suurusest ja muudest vajadustest. Kõrguse puhul arvestada, et vaba ruumi katuse all võiks olla minimaalselt 2.2 m. Arhitektuurses lahenduses võib kasutada eluhoone välisviimistluses kasutatud materjale. Varjualuse seinakonstruktsioon laduda müürikividest, mille võiks katta analoogsete fassaadikividega nagu eluhoone varikatuste tugipostidel. Katuse värv ja materjal võib imiteerida eluhoone katuse värvi. Katusekonstruktsioon tumepruunist/mustast puidust, mille peal katusematerjalina näiteks tumepruun/must plekk. Katus rajada vähemalt

10% kalde all. Varjualuse lagi ehitada kinniseks. Katuse tugisammas võib olla nii kivist kui ka puidust. Panipaiga vahesein lahendada samas stiilis teiste variseinadega (hõõveldatud ja immutatud laudadest). Varjualuse põrand ehitada terrassilaudadest. Vundamendiga sidumine ja konstruktsioonide omavahelised sõlmed lahendada täiendava projektiga, millega arvutatakse välja puitkonstruktsioonide täpsemad mõõdud, vajaminevad materjalide kogused ning pakutakse välja lahendused konstruktsioonide ehitamiseks. Varjualusesse tuleks vedada ka elektri kaabel, veesüsteemid ja paigaldada ilmastikukindlad pistikud, mis pannakse paika täpsemalt edasise projekteerimise käigus.

Näited varjualuse stiilist

Varjualuse juurde on lisaks planeeritud ka puidust **terrassiala**, kuhu saab soovi korral paigutada lamamistoolid vms. Puidust terrassipinnad mõjuvad pehmema ja soojemana kui kivipinnad ning pakuvad aias kohta pigem rahulikemateks tegevusteks. Terrassi kõrval on ilutaimedega istutusala. Terrassi materjalina kasutada traditsioonilist rihveldatud terrassilauda (soovitavalt süvaimmutatud), mis on ilmastikukindlaks töödeldud kasutades tumepruuni toonitud puidukaitsevahendit (soovitavalt UV-kaitset sisaldav). Terrass ehitada väikese kaldega (1–2 %), et vihmavesi ära valguks, kuid nii et seda silmaga otseselt märgata pole. Terrassi kõrguseks on planeeritud ca 150-200 mm. Terrassilauaga katta nii terrassi pealispind kui ka küljed. Alternatiivina võib terrassi ehitada ka spetsiaalsest

komposiitmaterjalist, kus on omavahel kombineeritud puit ja plast või termotöödeldud puidust terrassilaudadest. Termopuidu eeliseks on kõrge vastupidavus, luksuslik välimus ja keskkonnasõbralikkus. Puitplastikust terrassilaudadel on samuti mitmeid eeliseid naturaalse puidu ees. Laias valikus terrassilaudasid pakub nt Puumarket (<https://puumarket.ee>) jpt.

Valik terrassilaudu

Varjualuse teisele küljele on planeeritud avatud **kiviterrass**, kuhu on hea rajada grillnurk. Ilusa ilma korral on seega võimalik einestada hoopis varjualuseta kiviterrassil. Kiviterrassi materjaliks on valitud samuti betoonist kiviplaadid (mõõtmetega 500 x 500 x 55 mm; vahekaugusega kuni ca 100 mm; värvitoon valge või hall), mis on uputatud killustiku vahele. Kõnniteeplaatide vaheline ala katta ca 30 mm kihina valge dekoratiivkillustikuga (vt täpsemalt pinnakatete peatükk), mille alla paigaldada soovitavalt filterkangas/geotekstiil ja killustikalus. Geotekstiil vähendab soovimatu umbrohu läbikasvamist. Sama lahendust on kasutatud ka eesaia sissepääsu juures. Sellise mõõduga klassikalisi halle või valgeid kõnniteeplaatide pakub Ikodor (<https://ikodor.ee>). Kui on soov millegi erilise järele, siis huvitava pinnatöötlemisega betoonist kõnniteeplaatide pakub nt Benders Baltic Nord OÜ (<http://www.benders.se/et-ee/>).

Näiteid kiviterrassile sobilikest kiviplaatidest

Lisaks teiseldatavale välimööblile on grillnurka planeeritud ka suurem nurgaga **töölaud**. Sobivate mõõtmete ja lahendusega töölaud on otstarbekas ehitada ise või lasta valmistada

hoopis eritellimusena. Välistingimustesse on oluline valida vastupidavad ja ilmastikukindlad materjalid (termotöödeldud/õlitatud puit, looduskivi, betoon, roostevaba/tsingitud teras jne). Nurgalaua karkass ja viimistlus võiks olla töödeldud puidust. Alternatiivina on võimalik töölaua konstruktsioon laduda fibo plokkidest ja see üle krohvida, analoogse krohviga nagu eluhoone fassaadil. Tööpinnaks sobiks hästi betoon või taaskord puit. Kraanikausi valikul eelistada roostevabast terasest või tehiskivist kraanikaussi, see peaks vastu pidama ka talviste tingimustele. Veevarustus on võimalik lahendada statsionaarselt või ka lihtsalt kastmisvooliku ühendamisel segistiga. Erinevaid väliköövide moodullahendusi pakuvad nt Ulaelu OÜ (<https://www.ulaelu.com/>) ja Campo väliköögid (<https://campo.net.ee/>). Betoonist sobivate mõõtmetega tööpindasid valmistab OÜ Hallaöö (<http://www.madeinhyperborea.com/>) jpt.

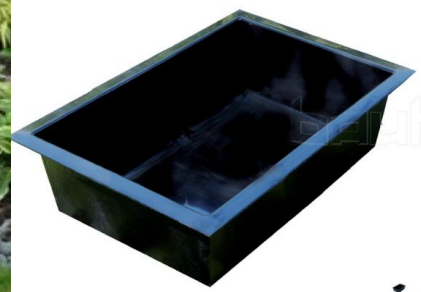
Näited erinevatest välistingimustesse sobivatest töölaudadest

Puhkenurka piiravad **variseinad** ehitada hõõveldatud ja süvaimmutatud väikse profiiliga laudadest, jättes laudade vahele sellise vahe, et see piisavalt varjaks, kuid ei moodustaks plankseina.

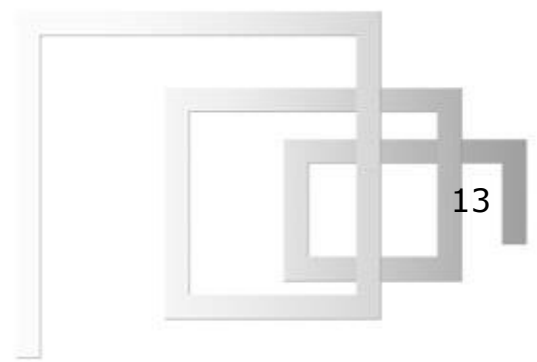

Näited sobilikest variseinade lahendustest

Veesilm vihmavee kogumiseks on planeeritud endisele asukohale. Uus veesilm võiks olla ristkülikukujuline. Veesilm tuleks ilusti viimistleda ning seejärel saaks sinna potiga sisse kasvama panna mõned veetaimed. Kõige lihtsam on kasutada veesilma rajamiseks väikest tiigivormi. Tiigivormi võib seest katta soovitud materjaliga, nt dekoratiivsete kividega. Tiigivorm ääristada immutatud puidust raamiga. Võib kasutada näiteks samu ilmastikukindlaks töödeldud terrassilaudasid.

Näide sobilikust veesilmast

Pinnakatted

Teeradade ja platside katmiseks kasutatakse ära olemasolevad sillutiskivid ja laotakse need uue kujunduse järgi. Olemasoleva sillutatud ala pindala on ligikaudu 120 m². Säilib ka olemasolev sokliriba, mis tuleks võimalusel survepesuriga samblast puhastada.

Osade istutusala katmiseks ja ääristamiseks kasutada peenema fraktsioonilist **killustikmultši** (ca 30 mm paksuse kihina). Kivide läbimõõt maksimaalselt 12 - 16 mm, sest jämedama fraktsioonilist killustikku on raskem hooldada ning see pole nii taimesõbralik. Värvide poolest sobiks valge killustik, mis väiksesse aeda veidi heledat aktsenti juurde tooks. Alternatiivina võiks killustik olla ka õrnalt sinaka värvitooniga. Dekoratiivkillustiku kulu on minimaalselt ~ 30 kg ruutmeetrile, sõltudes täpsemalt kivi fraktsioonist. Sama killustikku kasutada nii alade ääristamiseks, mõnedes istutusalades kui ka kõnniteeplaatide vahelisel alal. Killustiku alla tasuks alati panna ka geotekstiil või filterkangas, et takistada umbrohu kasvu. Suur dekoratiivkillustiku valik on pakkuda firmal Edelgran OÜ (<http://www.edelgran.eu/>). Soodsama hinnaga valget graniitkillustikku pakub IseKallur OÜ (www.isekallur.ee) ning lisaks pakub dekoratiivkive ka Benders Baltic Nord OÜ (<http://www.benders.se/et-ee/>).

Ekstravalge dekoratiivkillustik, valge graniitkillustik, valge matt dekoratiivkivi ja jää-sinine dekoratiivkillustik

Dekoratiivkillustikuga ääristamine

Mõned istutusalad on vaheldusrikkuse loomiseks planeeritud katta **männikooremultšiga** (ca 50 mm paksuse kihina) ning eelistada tasuks jällegi pigem peenemafraktsioonilist multši. Multši kasutamine aitab vältida liigset umbrohtu ja hõlbustada hooldustöid. Hekkide alune tasuks samuti multšida, kuna see lihtsustab hooldust ja parandab taimede kasvutingimusi. Vanemas eas kui hekitaimed on juba piisavalt suured ja elujõulised, pole multš sisuliselt enam vajalik. Soovitav on panna hekkide alla multši 50 - 70 mm paksuselt, sellisel juhul ei ole vaja kasutada geotekstiili.

Killustiku laiali kandumise vältimiseks tuleks killustikuga piirnev ala ääristada. Istutusalade ääristamiseks võib kasutada metallist või plastikust **peenraäärist**. Erinevaid ääretugesid pakuvad näiteks Sinear OÜ (<http://sinear.ee/>), Benders Baltic Nord OÜ (<http://www.benders.se/et-ee/>) ja Rubex OÜ (<https://www.rubex.ee/>). Valikus on nii toekamaid mudeleid kui ka lihtsama stiiliga ääriseid.

Erinevad äärised

Tõstetud istutusalade (ca 0.2 m kõrgused) ääristamiseks võib kasutada ilmastikukindlaks töödeldud puitprusse, need võivad olla asetatud nii vertikaalselt kui ka horisontaalselt. Horisontaalselt asetatud prussi mõõtmed umbes 200 x 100 mm. Vertikaalselt paigaldatud

prusside mõõtmed 100 x 100 mm. Puitprusside sobiv viimistlustoon oleks tumepruun/must. Maapinna vastas paikneva puitmaterjali osas peab arvestama selle nõrgema vastupidavusega. Laias valikus puitmaterjali pakub nt Puumarket (<https://puumarket.ee>).

Näited istutusalade ääristamise võimalustest

Alljärgnevas tabelis on toodud ligikaudsed põhiliste materjalide mahud.

Tabel 1. Ligikaudne materjalide kulu

Materjal	Märkused	Kogus
Sillutiskivi (unikivi)	Teerajad ja platsid	117 m ²
Äärekivi (orienteeruv)	Sillutatud alade perimeeter	67 jm
Terrassilauad	Terrassi pindala (va küljed, konstruktsioonid, trepid jms)	43 m ²
Ääretugi	Killustikuga alad	93 jm
Istutusalad	Va hekid, üksiktaimed, puu ümbrused	49 m ²
Killustikmultš	Istutusalad ja astmeplaatide vahed (44 m ²) kihi paksusega 0.03 m	1.32 m ³
Puitääris	Tõstetud istutusalad	46 jm
Männikooremultš	Istutusalad (33 m ²) kihi paksusega 0.05 m	1.65 m ³
Kiviplaadid (0.6 x 0.6)	Väike puhkenurk ja maja ees	40 tk
Kiviplaadid (0.5 x 0.5)	Kiviterrass	91 tk

*Mahud tuleb täpsustada enne ehitamist ja arvestada juurde varu.

Valgustus

Valgustuslahendus täidab antud kujunduse puhul kahte funktsiooni. Puhkenurga seinavalgustuse ja eesmärk on eelkõige praktiline. Terrassil ja istutusalade ümbruses paiknevad valgustid on aga ka pigem meeleolu ja hubasuse loomiseks, mille eesmärk ei ole niivõrd aiaosa tugev valgustamine kui sumeda meeleolu pakkumine. Kujundataval alal on ära märgitud soovituslikud aiavalgustite asukohad ja tüübid. Valgustite täpsemad asukohad on näidatud sidumisjoonisel.

Puhkenurga üldvalgustuse tagamiseks paigaldada varjualuse lahtisele osale seinavalgustid. Need võiks olla piisava valgustugevusega, et valgustada natuke ka kõrvalolevat puit- ja kiviterrassi osa.

Näiteid sobilikest seinavalgustitest

Terrassi meeleoluvalgustus lahendada markeerivate süvisvalgustitega, mis on paigaldatud terrassipinna sisse, piiritledes puitlade välimise ääre. Nende valgustite eesmärk pole tugevalt valgustada (et alt-üles suunaga valgusvihk ei pimestaks), vaid tekitada pigem väikesed valgustäpid.

Näiteid süvisvalgustitest

Et valgustada natuke ka **kiviterrassi** osa, siis võiks paigaldada nurgalaua tööpinna ääre alla

led-valgusribad, mis paigaldatakse üle ääre ulatuva tööpinna alla peitu. Sobivad led-ribad koos profiilide ja vajalike tarvikutega oskab kõige paremini välja pakkuda valgustitega tegelev spetsialist.

Tööpinna ribavalgusti

Lisavalgustusena võib soovi korral paigutada puhkenurka dekoratiivsed terrassisoojendid (mis töötavad ka valgustitena) või näiteks silmatorkava stiiliga pörandalambid. Tõstetud istutusalade nurkadesse võib paigutada aga päikesepatareidega töötavad valgustid. Nii ei pea igale poole elektrijuhet vedama, kuid tekib hubasem miljöö ka teistesse aiaosadesse.

Näited lisavalgustitest

Erinevaid välisvalgusteid pakuvad näiteks Light24 OÜ (www.light24.ee), Bauhof Group AS (www.bauhof.ee), LED House OÜ (<http://www.ledhouse.ee/>), Silmani Elekter AS (<http://www.silman.ee>), Hektor Light (<http://www.hektor.ee/>) ja paljud teised. Õuevalgusteid valides on oluline jälgida nende niiskus- ja ilmastikukindlust. Seda tähistab tähekombinatsioon IP, mille näitaja võiks olla võimalikult suur. Näitaja 44 ja suurem

tähistabki, et valgusti on sobilik kasutamiseks õues. IP 67 tähistab valgustit, mida võib kasutada vahetult veega kokkupuutuvatel pindadel. Kui soovitud valgustusastme tagab väiksem valgustite arv, võib vabal valikul valgusteid ka vähem paigaldada või hoopis juurde lisada. Praktilise ja mugava kasutamise nimel võiks paigaldada ka topeltlüliteid, et saaks lülitusi teha nii eluhoonest kui ka abihoonetes endas. Meeleoluvalgusteid peaks olema võimalik sisse lülitada hoonevalgustusest eraldi. Värvustemperatuurilt tasuks välisruumis eelistada pigem sooja valgust, mis mõjub hubasemalt ja loomulikumalt kui külm valgus. Valgustite täpsemate mudelite lõppvalik jääb kliendile, nii on võimalik valida endale sobiv mudel nii Eestis müüdava toodangu kui ka välismaa toodangu hulgast. Tervikliku stiiliga lahenduse saavutamiseks võib valida valgusteid võimalusel ühest seeriast.

Vertikaalplaneerimine

Vertikaalplaneerimise üldpõhimõtteks on tasandada olemasolev maapind terrasside, teeradade, platside ja istutusalade rajamiseks, seejuures arvestades vajalikke põikikaldeid sademevee äravooluks ning pikikaldeid, et teeradade, väravate ja ukseavade kõrgused ühtiksid ning liikumine oleks mugav. Üldiselt rajatakse teed kahepoolse kaldega, kitsastel jalgteedel antakse teele ühepoolne kalle. Ühepoolse kaldega rajatakse kindlasti teed ka hoonete seinte ääres (kalde suund hoonest eemale). Põikikalle on tavaliselt ca 2%.

Taimmaterjal

Taimmaterjali valikul on lähtutud põhimõttest, et tulemus oleks mitmekesine, dekoratiivne, vastupidav ja vähe hooldust nõudev. Haljastuse valikul on arvestatud ka kompositsiooni, kasvutingimuste ja palju muuga.

Uusi istutusalasid on planeeritud nii eesaeda kui ka tagaaeda. Eesaeda on valitud peamiselt okaspuud, mis on head selle poolest, et on aastaringselt ilusad, kuid ei vaja palju hoolt. Peaukse vastas paiknevasse istutusalasse on planeeritud mitmeid dekoratiivseid okaspuude käabusvorme ja parkimisplatsi kõrvale üks kõrgemakasvuline, kuid seevastu kitsavõraline puu, mis sobib ka hästi koduaia jõulupuuks. Hoone küljel olevasse veesilma

on planeeritud mõned potiga vette istutatavad veetaimed. Tagaaeda on planeeritud uusistutusteks ka püsililli ja õitsevaid taimi. Suure puhkenurga läbivaks teemaks on okaspuude kääbusvormid, kõrrelised ja lillade/valgete õitega püsikud ning laugud. Ülejäänud istutusaladesse on planeeritud hostasid, maikellukesi (ümber istutada olemasolevad), kõrrelisi, päevalilli, maitsetaimi jne. Lisaks võib istutusaladesse ümber istutada ka varem aias kasvanud taimi. Puude ümbrusesse on kavandatud kurereha laigud. Osad istutusalad on planeeritud tõstetuna.

Istutusalad valmistada ette miinimum 0.6 m sügavuselt. Eemaldada pinnas, paigaldada killustikdrenaaž ja selle peale tuleks lisada täiteks värsket kasvumulda 400 - 600 mm, et parandada taimekasvutingimusi, mis omakorda muudab taimed elujõulisemaks, suurendab õite arvu ning tugevdab vastupidavust erinevatele ilmastikutingimustele. Multši kihi alla võib asetada peenravaiba, kuhu taimede istutuskohadesse lõigatakse augud. Ainult püsilillede peenras ei ole soovitatav peenrakangast kasutada, kuna taimede jaoks on vaja teha päris palju lõikekohti, läbi mille lõpuks kasvab ka umbrohi. Peenarde katmiseks kasutada männikooremultši või killustikmultši (vt täpsemalt pinnakatete peatükk).

Tõstetud istutusalad on planeeritud ca 0.2 m kõrgused. Hoolduse suhtes tasuks meeles pidada, et tõstetud istutusalad vajavad väetamist ja kastmist. Tõstetud istutusalad valmistada ette sarnaselt eelmistega. Tõstetud peenarde katmiseks kasutada männikooremultsi (vt täpsemalt pinnakatete peatükk).

Kui on soov lisada kuskile ka **lillekaste**, siis neisse istutada maksimaalse dekoratiivsuse saavutamiseks vabal valikul õisdekoratiivseid suvelilli, millest saab igal aastal luua uue eriilmelise koosluse ning seetõttu pole otstarbekas neid projektiga paika panna. Lisada võib ka nt kõrrelisi. Suvelilledest sobivad nt õisdekoratiivsed petuuniad, pelargoonid, begooniad jne. Aktsendiks sobivad vahele rippuvad ja hõbedase lehestikuga lehtdekoratiivsed taimed nt vilt-ristirohi, hõbepael, harilik maajalg jt. Suvelillede valikuga saab tutvuda nt Juhani puukooli kodulehel (www.juhanipuukool.ee). Konteineri põhja paigutada ca 20 cm kiht drenaaži (kruusa või killustikku), selle peale omakorda viljakas kasvumuld. Sügavamate kastide puhul võib drenaažikihi teha paksema. Konteineri põhjas peaks liigvee äravooluks olema ava.

Kuna projektalal viiakse läbi ehitamisel pinnasetoid ja maapinna tasandamist, siis ilusa

murupinna saavutamiseks külvata peale maapinna koorimist ja selle ettevalmistamist uus **muru** või kasutada veelgi kindlamat viisi ehk valmis muruvaiba siirdamist. Muruvaiba eeliseks on, et seda saab uude kasvukohta siirata maa sulamisest kevadel kuni uuesti külmumiseni sügisel. Muru on kasutusküps 2 - 4 nädalat peale siirdamist. Muru külvamiseks on sobiv aeg kevadest kuni augusti keskpaigani või septembrini ning muru tõrkab siis 10-21 päeva jooksul, kuid ilusa ja ühtlase tulemuse saavutamine võtab tunduvalt kauem aega. Muruseemne külvamisel vältida seemne sattumist istutusala peale. Mõlemal juhul on aga vaja ettevalmistust ja uut pinnast. Murule tuleb tagada vähemalt 12 cm viljakat kasvupinnast, kuid optimaalne mullakihi paksus pärast tihendamist on isegi 15-20 cm. Varjulise maa-ala puhul valida varjumuru seeme, kus on ülekaalus punane aruhein. Täpsemaid kirjeldusi, tooteid ja paigaldusjuhendeid leiab Eesti Murude kodulehelt (www.eestimuru.ee).

Aladel kus peenar vms ala piirneb muruga on soovitatav kasutada istutusala eraldamiseks murupinnasest spetsiaalset metallist **peenraäärist**, mis takistab muru tungimist ilutaimede vahele. Peenarde ääristamiseks võib kasutada ka kive või muud analoogset (vt pinnakatete peatükk). Gardenfix OÜ tootevalikus (www.gardenfix.ee) on tsingitud plekist piirded, mida on võimalik painutada ning lihtsalt omavahel ühendada. Loomulikult mõjub võimalikult madal peenraäär, seega n-ö nähtamatul peenraäärise variandil ei tohiks piire ulatuda üle maapinna üle 1 cm.

Kõik kujunduses kasutatud taimed on kas Juhani puukooli (www.juhanipuukool.ee) või Elise Aia (<https://www.eliseaed.ee/>) tootevalikus olemas. Täpne taimevalik on näidatud lisade all taimetabelis. Juhul, kui valikusse kuuluvad taimed ei kata lõpptulemusena istutusala nii tihedalt kui soovitud, võib omal vabal valikul ja endale meelepäraste taimedega (k.a suve- ja sibulilledega) peenra istutusmustrit täiendada ning väljanägemist muuta, kuna meelepäraste tulemuse saavutamine võib võtta aastaid.

Näited taimmaterjalist

Lisad

Lisa 1. Illustratsioonid

Vaade eesaiale

Vaade hoone küljele

Vaade väiksele puhkenurgale

Vaade suurele puhkenurgale

Vaade suurele puhkenurgale

Vaade suurest puhkenurgast hoonele

Öine vaade suurele puhkenurgale

Öine vaade suurele puhkenurgale

Lisad

Lisa 2. Taimetabel

Joonised

Olemasolev olukord	M 1:150
Kujundusjoonis	M 1:150
Istutusjoonis	M 1:150
Sidumisjoonis	M 1:150